

Posudek vedoucího bakalářské práce Lucie Kuchařové

Znaky států Evropy v českém znakovém jazyce

Lucie Kuchařová se ve své bakalářské práci pokusila postihnout problematiku **zeměpisných vlastních jmen ve znakovém jazyce**, konkrétně se zaměřila na oblast **znaků pro evropské státy**. Tuto oblast, která u nás nebyla doposud systematicky zpracována, ve své práci mapuje v celé její šíři a opírá se nejen o odbornou literaturu, ale i o svůj vlastní výzkum.

Autorka ve své práci prokazuje, že shromáždila velké množství dostupných českých i zahraničních odborných materiálů týkajících se dané problematiky, umí s nimi pracovat a na jejich základě sestavit kvalitní a srozumitelný odborný text se všemi jeho náležitostmi (citace, odkazový aparát, členění textu atd.), obohacený o vlastní poznatky podložené studiem a praktickým výzkumem.

V teoretických kapitolách nás diplomantka výstižně seznamuje se specifiky znakového jazyka a s jeho rozrůzněností; neopomíjí ani obecný vhled do problematiky funkce vlastních jmen a jejich zařazení do jazykového systému s podrobnějším zaměřením na vlastní jména zeměpisná a jejich třídění.

Kapitola věnovaná choronymům ve znakovém jazyce je opřena o nevelké množství existující zahraniční literatury a přináší některé nové poznatky o politické korektnosti znaků a přejímání znaků z cizích znakových jazyků. Tyto poznatky autorka vždy doplňuje adekvátními příklady z různých znakových jazyků a aplikuje je i na český znakový jazyk. Na základě literatury o jmenných znacích a na základě vlastních úvah vytváří také klasifikaci choronym podle motivace znaku (znaky arbitrární, znaky popisné-deskriptivní, znaky vycházející z mluveného jazyka), kterou pak využívá i v praktické části své práce.

Dále se diplomantka zaměřuje na způsob zpracování znaků států v českých slovnících znakového jazyka a znakové řeči. Z tohoto hlediska podrobně popisuje všechny existující slovníky, z nichž žádný není přímo zaměřen na zeměpisné názvy, a uvádí i příklady s obrázky. Jednotlivé znaky obsažené ve slovnících pak v praktické části své práce srovnává se znaky získanými ve výzkumu. Zajímavá je také část popisující tři zahraniční slovníky, které se přímo specializují na zeměpisné názvy.

Stěžejní část celé práce tvoří zdokumentování znaků států Evropy v českém znakovém jazyce. Lucie Kuchařová se zde opírá o vlastní výzkum. Na základě seznamu názvů 43

evropských států, který si vymezila podle soudobých zeměpisných materiálů (v průběhu posledních let došlo na mapě Evropy k mnoha změnám) elicitovala znaky českého znakového jazyka (tento postup je zde, přes veškerá úskalí s ním spojená, zřejmě nejvhodnější). Diplomantka pracovala s poměrně rozsáhlým souborem 38 neslyšících respondentů různého věku, pohlaví a místa bydliště. Tento fakt je nutno ocenit, i vzhledem k tomu, že autorka sama je slyšící a získávání neslyšících respondentů pro výzkum obvykle není snadnou záležitostí.

Pro každý stát Evropy uvádí autorka úplný výčet znaků, které se objevily ve výzkumu, každý znak je znázorněn na původní fotografii (modelem je Neslyšící) doplněné šipkami vyjadřujícími pohyb. U každého znaku je uveden počet respondentů, který daný znak ukázal. Diplomantka se pokouší i o klasifikaci znaků podle jejich motivace (což není vždy snadný úkol a jistě by si zasloužil podrobnější, samostatný výzkum, který však již přesahuje rámec této práce) a srovnává dané znaky se znaky vyskytujícími se ve slovnících. Je jisté, že jednotlivé znaky by bylo možno podrobit hlubší analýze z hlediska jejich původu, motivovanosti, ale také regionální rozrůzněnosti a četnosti využití (některé státy jsou reprezentovány skutečně velkým počtem různých znaků, z nichž některé byly ovšem uvedeny pouze jedním z respondentů). Autorka se zabývá i fonologickou strukturou znaků. Zajímavé je, že většina znaků je jednoručních a jsou umístěny v oblasti hlavy.

Důležitou a přínosnou součástí celé práce je také CD-ROM Evropské státy v Českém znakovém jazyce, kde kromě polohy na mapě a vlajky daného státu, nalezneme původní videa všech 241 znaků, které autorka vyelicitovala v rámci svého výzkumu. Tento CD-ROM by jistě našel využití nejen při hodinách zeměpisu ve školách pro sluchově postižené, ale přivítala by ho jistě i řada neslyšících i slyšících uživatelů znakového jazyka. V souvislosti s tím, bych se chtěla Lucie na závěr zeptat, zda by v případě distribuce tohoto CD-ROMu přistoupila na vyřazení některých znaků (a jaký by volila postup) či nikoliv a proč?

Závěr: Domnívám se, že bakalářská práce Lucie Kuchařové v mnoha ohledech převyšuje požadavky na bakalářské práce kladené a může být dobrým podkladem k obhajobě. Některé části práce doporučuji k publikaci.

8. května 2006

Mgr. Lenka Okrouhlíková

Návrh hodnocení: VÝBORNĚ